

BILTEN RG35

Bilten Radne grupe NKEU za Poglavlje 35
Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji

NACIONALNI KONVENT

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji predstavlja stalno telo u okviru kojeg se vodi tematski strukturirana debata predstavnika državne administracije, političkih partija, nevladinih organizacija, stručnjaka, privrede, sindikata i profesionalnih organizacija, o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

RADNA GRUPA 35

Cilj Radne grupe NKEU za pregovaračko poglavlje 35: Ostala pitanja - Kosovo jeste da pomogne proces normalizacije odnosa i unapredi život građana Srbije i Kosova kroz zastupanje predloga praktičnih politika, konkretnih rešenja za implementaciju Briselskog sporazuma i kroz promociju vrednosti Evropske unije.

Radna grupa je otvorena za sve organizacije civilnog društva, profesionalna i akademska udruženja i pojedince-eksperte koji se bave ovom temom.

ENIGMA KOSOVO

DA LI SMO BLIŽE ILI DALJE OD DEFINITIVNOG REŠENJA?

Milan Vranjković, programski asistent
e-mail: milan.vranjkovic94@gmail.com

Odbijanje zahteva Kosova za članstvom u Interpolu, kao i ono što je recipročno sa kosovske strane usledilo, prouzrokovalo je promenu političke klime u ovom delu Balkana, naravno na gore. Pojedini srpski zvaničnici iskoristili su „pobedu“ u odbacivanju kosovske aplikacije za Interpol radi dobijanja političkih poena kod dela javnosti sa nacionalističkim tendencijama, istovremeno pozivajući Prištinu da navodni „debakl“ ne shvati kao poraz, već kao otrežnjenje.¹ Nakon što je Vlada Kosova, kao recipročnu meru odlučila da uvede takse od 100% na uvoznu robu iz Srbije, došlo je do očekivanog zastoja u Briselskom dijalogu koji iz dana u dan stvara dodatne međuetničke tenzije na Kosovu, kao i tenzije na relaciji Beograd – Priština, koje su potpomognute vatrenim izjavama funkcionera sukobljenih strana. Uprkos izjavama srpskih zvaničnika, u kojima naglašavaju navodne diplomatske pobeđe, to nije doprinelo značajnijem poboljšanju položaja srpske manjine na Kosovu, niti poboljšanju pregovaračke pozicije Srbije i sad se obe strane nalaze u pat poziciji i pred sudbinskim pitanjem šta i kako dalje. U javnom mnjenju Kosova i Srbije postoje ozbiljne nedoumice o stvarnim namerama njihovih političkih vođa i mogućim krajnjim ishodom ovog maratonskog nadmetanja dve strane.

¹ Ministarstvo spoljnih poslova Republike Srbije, Vučić: Pozivam Albance da ishod glasanja u Interpolu ne dožive kao poraz, već kao otrežnjenje, 2018. Dostupno na <http://www.mfa.gov.rs/sr/index.php/pres-servis/vesti-od-znacaja?year=2018&month=11&day=21&modid=77&lang=lat> (Pristupljeno 31. januara 2019. godine)

Kada je reč o odnosu javnog mnjenja u Srbiji prema pitanju rasplitanja kosovskog čvora, Institut za evropske poslove sproveo je u periodu od 16. do 20. marta 2018. godine istraživanje na tu temu.² Istraživanje je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 1.203 ispitanika.³ Obuhvatalo je teme poput unutrašnjeg dijaloga, moguće podele Kosova i priznavanje nezavisnosti.⁴ Interesantno je što je na pitanje priznavanja Kosova, od strane ove ili neke sledeće vlade, 55% građana odgovorilo da se neće desiti dok četvrtina smatra da će priznati.⁵ Takođe je potrebno naglasiti da sa porastom stepena obrazovanja raste broj građana koji misle da će ova Vlada priznati Kosovo.⁶ Sa druge strane, čak 81% građana ne bi podržalo nezavisnost Kosova kao uslov za članstvo u Evropskoj uniji dok bi 11% podržalo.⁷ Kada je reč o podeli Kosova, 45% ispitanika smatra da Srbija nije u mogućnosti da ima puni suverenitet na Kosovu dok 42% anketiranih smatra da je to moguće.⁸

² Danas, Istraživanje: Trećina ispitanika za podelu Kosova, 2018. Dostupno na: <https://www.danas.rs/drustvo/istrazivanje-trecina-ispitanika-za-podelu-kosova/> (Pristupljeno 31. januara 2019. godine)

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

Šta zapravo znači razgraničenje

Velike kontroverze oko rešavanja kosovskog pitanja izazvala je sredinom prošle godine lansirana moguća varijanta rešenja koje bi se postiglo takozvanim razgraničenjem, koju su podržali i predsednik Srbije Aleksandar Vučić i predsednik Kosova Hašim Tači, mada do sada niko nije precizno definisao šta to zapravo može da znači. Međutim, ukoliko ovaj plan podrazumeva razmenu teritorija po etničkom principu to nosi izuzetan bezbednosni rizik za region u celini. Jedno od tumačenja pojma razgraničenja pretpostavlja da bi Srbiji ostala teritorija Kosova severno od reke Ibar sa većinskim srpskim stanovništvom, dok bi se Srbija zauzvrat odrekla teritorije opština iz takozvane Preševske doline.⁹ Praktično gledano, ukoliko bi se realizovala ovakva varijanta razgraničenja, Srbiji bi ostao severni deo Kosova koji nema nikakve značajnije ljudske, industrijske ili kulturne resurse, dok kroz Preševsku dolinu prolaze autoput E-75, odnosno Koridor 10 koji predstavlja neizostavan deo saobraćajne infrastrukture Srbije zbog činjenice da je povezuje sa Makedonijom i Grčkom. Međutim, kada je reč o razgraničenju, uz ove mikro posledice, ono bi izazvalo i makro posledice za ceo region jer bi se na taj način ojačala teza o potrebi stvaranja etnički čistih država na Balkanu – Velike Srbije, Velike Albanije i Velike Hrvatske što je u više navrata, a nedavno i na jednom skupu u Beogradu, predlagao britanski stručnjak za geopolitiku Timoti Les.

Stiče se opravdan utisak da predsednik Vučić podržava razgraničenje kao moguće rešenje¹⁰ i zbog činjenice da bi

⁹ Dragana Trifković, *Kosovo, poslednji čin*, Nova srpska politička misao, 2018. Dostupno na: <http://www.nspm.rs/kosovo-i-metohija/kosovo-poslednji-cin.html> (Pristupljeno 31. januara 2019. godine)

¹⁰ NI, Vučić: zalažem se za razgraničenje sa Albancima, 2018. Dostupno na: <http://rs.n1info.com/Vesti/a410421/Vucic-za-razgranicenje-sa-Albancima-na-Kosovu.html> (Pristupljeno 31. januara 2019. godine)

se na taj način stvorio utisak da je Srbija ipak nešto dobila jer je u svojim nastupima obrazlagao da se ne može doći do rešenja tako da jedna strana sve dobije, a druga sve da izgubi. Ključni problem sa kojim se srpski vrh ne može izboriti jeste činjenica da Moskva (bar za sada) ne podržava plan razgraničenja. Rusija „insistira“ na rešavanju pitanja Kosova u skladu sa Rezolucijom 1244.¹¹ Uzimajući u obzir da se vlast Aleksandra Vučića u velikoj meri temelji na volji „proruskih“ birača, dovodi se u pitanje njegov autoritet da nametne ovo razgraničenje kao rešenje koji se u ovom slučaju ne bi mogao lako opravdati ni još većom minutažom na javnim servisima. Pošto je aktivnijim uključivanjem SAD-a u razrešavanje kosovskog čvora ovo pitanje dodatno aktuelizovano, ako ne i dramatisovano, sigurno je da će se u skorijem periodu desiti značajnije stvari u vezi sa ukupnim pregovaračkim procesom. Tu kao ključna dilema ostaje pitanje da li će pregovori Beograda i Prištine ostati u dosadašnjem (briselskom) formatu, ili će dogovorom „iza zavese“ Amerika i Rusija iznedriti rešenje koje će prihvatiti i Srbija i Kosovo, koje će lakše progutati i javnost u Srbiji pa i na Kosovu. Već postoje naznake da ova varijanta rešenja postaje sve više moguća.

Kako god bilo, uspešan završetak evropskog puta Srbije nije moguć bez rešenja problema Kosova. Pritom treba imati u vidu da je modernizacija srpskog društva nezamisliva bez procesa evrointegracija, a nedostatak sveobuhvatnog pravno-obavezujućeg sporazuma sa Prištinom pomaže u odlaganju sprovođenja unutrašnjih reformi, pre svega jačanja vladavine prava i jačanja nezavisnih institucija i medijskih sloboda koje su Srbiji neophodne zarad demokratskog i ekonomskog razvoja kao i radi jačanja položaja na Zapadnom Balkanu ali i u Evropi u celini.

¹¹ Ibid.

Centar za regionalizam osnovan je 1998. godine u Novom Sadu sa idejom da afirmiše i propagira regionalizam u skladu sa savremenim evropskim vrednostima i trendovima. To podrazumeva stalno zalaganje i stručno obrazlaganje potrebe za demokratizacijom i decentralizacijom Srbije kao i promovisanje saradnje u regionu, pre svega civilnog društva.

Osnovni ciljevi Centra su: upoznavanje sa praksom međuregionalnog povezivanja i saradnje u savremenoj Evropi, angažovanje studijskih grupa na obradi pojedinih tema iz oblasti regionalizma, organizovanje stručnih rasprava u vidu tribina i seminara na temu regionalizma, ostvarivanje prekogranične saradnje u okviru pojedinih regija na zajedničkim projektima organizacija civilnog društva i lokalnih samouprava, povezivanje sa drugim nevladinim organizacijama u zemlji i inostranstvu i izdavanje stručnih časopisa i publikacija na temu regionalizma.

Pored toga, Centar nastoji da doprinese realizaciji ekspertske projekata sa ciljem normalizacije odnosa zemalja bivše Jugoslavije, kao i na području Kosova i Metohije. Iz ideja i projekata Centra, nastale su regionalne inicijative poput „Igmanske inicijative“, „Civilni dijalog Kosovo-Srbija“ i „Asocijacije multietničkih gradova jugoistočne Evrope – PHILIA“.

Za više informacija o Centru za regionalizam posetite internet stranicu www.centarzaregionalizam.org.rs

Helsinški odbor za ljudska prava - Srpska zajednica na Kosovu: Zamrznuti život u zamrznutom konfliktu

Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji je u saradnji sa NVO Aktiv u periodu od septembra do decembra 2018. istraživao položaj srpske zajednice na Kosovu. Cilj je bio da se ustanovi šta srpska zajednica misli o budućnosti, kakva su strahovanja i šta očekuju od briselskog dijaloga, kakav je odnos Beograda i Srpske liste prema problemima sa kojima se suočava srpska zajednica. Istraživački tim je posetio sever i jug Kosova gde je o svim ovim temama razgovarao sa građanima. Izveštaj sadrži i preporuke za poboljšanje položaja srpske zajednice. Relizaciju istraživanja su podržali Balkan Trust for Democracy i Norveška ambasada u Beogradu.

Ključni nalazi istraživanja su predstavljeni 6. februara 2019. godine u Medija centru u Beogradu, a biće predstavljeni i u Prištini 13. februara 2019. godine. Izveštaj je dostupan [ovde](#).

Saopštenje YIHR: Ratnim zločincima nije mesto u Vladi Kosova

Inicijativa mladih za ljudska prava – Kosovo (YIHR Kosovo) i Inicijativa mladih za ljudska prava – Srbija (YIHR Srbija) osuđuju i snažno se protive odluci premijera Kosova, Ramuša Haradinaja, da imenuje bivšeg komandanta OVK Sulejmana Selimija za političkog savetnika. Ova odluka je usledila nekoliko dana nakon što je Selimi pušten na uslovnu slobodu, pošto je odslužio više od 5 godina zatvora u ukupnom trajanju od 7 godina. Sulejman Selimi je osuđen za ratne zločine protiv civilnog stanovništva tokom 1998-1999. godine.

YIHR Kosovo i YIHR Srbija kao organizacije koje rade na suočavanju s prošlošću pozivaju sve političke aktere na Kosovu da se prestane sa glorifikacijom ratnih zločinaca u političkom i javnom životu. Umesto toga, njihov glavni fokus treba da bude na prepoznavanju i postizanju pravde za žrtve, preživjele i nestale osobe iz rata na Kosovu. Saopštenje je dostupno [ovde](#).

InTER u Tutinu: Doprinos normalizaciji odnosa u regionu kroz razvoj turizma

U okviru regionalnog projekta “Planina Mokra gora – neotriveni biser na Via Dinarika stazi” održan je prvi sastanak Foruma za razvoj aktivnog turizma na ovoj planini koja je poznata i kao “Lepotica Balkana”. Sastanak Foruma je održan 30. januara 2019. godine u Tutinu, i okupio je oko 90 predstavnika opština, turističkih organizacija, privrednika, planinarskih i sportskih društava kao i nevladinih organizacija. Ovo je prvi put da su se na jednom mestu sreli učesnici iz opština koje okružuju planinu Mokra goru, naime iz Rožaja, Tutina, Peći, Istoka i Zubinog Potoka. Sastanak Foruma organizovan je kao aktivnost u okviru donacije dodeljene u okviru projekta “Razvoj turizma i promocija” Saveta za regionalnu saradnju, koji finansira Evropska unija.

Projekat “Planina Mokra gora – neotriveni biser na Via Dinarika stazi” realizuje InTER, u saradnji sa opštinom Tutin, Regionalnom razvojnom agencijom SEDA iz Novog Pazara, NVO “Marimangat” iz Peći i Planinarskim društvom “Ahmica” iz Rožaja. Više informacija o događaju je dostupno [ovde](#).

U Biltenu Radne grupe NKEU za Poglavlje 35 se iznose stavovi o pregovorima između Beograda i Prištine, prednostima i posledicama ponuđenih rešenja na stanje demokratije i društva u Srbiji, položaj i zaštitu etničkih zajednica na Kosovu, regionalnu stabilnost i pomirenje, Evropske integracije Srbije i druge važne teme od interesa za razvoj našeg društva. U biltenu se objavljuju tekstovi i stavovi članica Radne grupe, ali se daje mogućnost i drugim društvenim i političkim akterima da iznesu svoje stavove po pitanjima od značaja za Poglavlje 35. Bilten izlazi više puta mesečno, distribuira se putem elektronske pošte, i može da se preuzme sa internet stranice Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji, kao i sa stranice Instituta za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER) koji koordinira radom Radne grupe za Poglavlje 35 i uređuje sadržaj biltena.

BILTEN RADNE GRUPE NACIONALNOG KONVENTA O EVROPSKOJ UNIJI ZA POGLAVLJE 35

Broj 7 (februar 2019.)

poglavlje35@regionalnirazvoj.org

www.eukonvent.org

www.regionalnirazvoj.org

Mišljenja i stavovi izraženi u ovom Biltenu predstavljaju stavove autora i ne odražavaju neophodno zvanične stavove Fondacije za otvoreno društvo, Srbija, Evropskog pokreta u Srbiji, ni InTER-a.